

Ρευστότητα, αναμονή, αποκλιμάκωση, δαιμονολογίες, συγκρούσεις, αβεβαιότητες, απολιμίες, ακυρώσεις, επιφυλακή, ανοησίες, εγωπάθειες, εξαναγκασμοί, φόβοι, παραλογισμοί, απειλές, συνομοσιολογίες, αδράνειες, εφησυχασμοί, μετάνοιες, αντικοινωνικές συμπεριφορές, ύβρεις, νευρικότητες, αντικρουόμενες οδηγίες, διχαστικά κηρύγματα, παλικάρισμοί, τερατολογίες, γκρίνιες, τεντωμένες κεραίες, καθημερινά ιατρικά ανακοινωθέντα, εβδομαδιαία ανακοινωθέντα, μισόλογα, τρομακτικοί αριθμοί, μπουρδολογίες, κακοήθειες, καταρρεύσεις, αδικίες, εντάσεις, εξάρσεις, αδιαφορία, μεσαιωνικές δεισιδαιμονίες, προκλήσεις, υπερευαισθησίες, αλλοπρόσαλλα μηνύματα, χαζομάρες, αντισυμβατικές δηλώσεις, ηρωισμοί, παρανομίες, πονηριές, αυθαιρεσίες, αυτοθυσίες, αυταρχισμοί, ψεύδη και ψευδαισθήσεις, αυταπάτες, αναβολές, αναβολές, αναβολές... Μάρτιος 2020 – Ιανουάριος 2022: Η περίοδος της πανδημίας (23 μήνες διανύσαμε έως τώρα) έχει εξουθενώσει τους πάντες, αλλά ανέδειξε πολλές θετικές πλευρές μεγάλου μέρους της ελληνικής κοινωνίας, ενώ δυστυχώς αποκάλυψε πολλές, πάμπολλες, ζοφερές καταστάσεις. Πάντως, φαίνεται ότι διάγουμε το μακρύ «τελευταίο μίλι».

«Οι πειρασμοί του αγίου Αντωνίου» πασίγνωστο έργο του Ιερώνυμου Μπος (Hieronymus Bosch, π. 1450-1516) στο Museu Nacional de Arte Antiga της Λισαβόνας. Το τρίπτυχο, λαδομπογιά σε ξύλο δρυός, ολοκληρώθηκε γύρω στα 1500. Διαστάσεις: ύψος 131,5 εκ. Το μεσαίο πανό έχει πλάτος 119 εκ., καθένα από τα πλαϊνά έχει πλάτος 53 εκ. (συνολικό πλάτος 225 εκ.). Αγοράστηκε από τον Φίλιππο Β΄, βασιλιά της Ισπανίας, και τοποθετήθηκε μαζί με άλλα έργα του Ολλανδού ζωγράφου στα βασιλικά διαμερίσματα στην ηγεμονική Μονή Εσκοριάλ κοντά στη Μαδρίτη. Άλλοι ιστορικοί της Τέχνης πιστεύουν ότι το έργο είχε αγοραστεί από κάποιον Πορτογάλο μακίνα.

Ο όσιος Αντώνιος ο Μέγας (251-356), γνωστός και ως «Πατριάρχης της ερήμου», έζησε τα 90 από τα 105 χρόνια της ζωής του στις αιγυπτιακές ερήμους, την Ανατολική και τη Δυτική. Εκεί στην Ανατολική Σάχαρα (= έρημος) πέρασε δια πυρός και σιδήρου: φρικτά τέρατα και υπερφυσικά δαιμόνια, σάτυροι, οπτασίες, κένταυροι, διαβόλια και τριβόλια που έπαιρναν διάφορες μορφές, τον τριγυρνούσαν νύχτα-μέρα, βασανίζοντας το σώμα του, το μυαλό του, τον ψυχικό και πνευματικό του κόσμο. Ο μέγας Αιγύπτιος ασκητής κατανίκησε τους πειρασμούς και έκλεισε ήσυχος τα μάτια του στις 17 Ιανουαρίου του 356, όταν στην Κωνσταντινούπολη βασίλευε ο Κωνστάντιος Β΄, γιός του Μεγάλου Κωνσταντίνου. Τον *Βίο* του έγραψε ο περίπου συνομήλικός του άγιος Αθανάσιος ο Μέγας, ο Πατριάρχης Αλεξανδρείας (του οποίου η μνήμη τιμάται στις 18 Ιανουαρίου), και άλλοι αργότερα.

Τίποτα δεν προμηγούσε τις περιπέτειες του οσίου Αντωνίου μετά θάνατον. Από τον φόβο της επέλασης των Σαρακηνών, αναγκάστηκαν να μεταφέρουν στην Κ/Πολη το σκηνώμα το 635/6 και, τέσσερις αιώνες αργότερα βρέθηκε σε μία γαλλική κωμόπολη (το Saint-Antoine-en-Viennois). Αλλά η ασκητική ζωή του και, κυρίως, οι τρομεροί πειρασμοί που τον κατέκαιγαν, έμελλε να στοιχειώσουν τη Δυτική Χριστιανοσύνη. Ο Βίος του είχε ήδη μεταφραστεί στα λατινικά και τα συριακά το 374 από τον Ευάγριο Αντιοχείας. Από εκεί και πέρα, η Δαιμονολογία με κέντρο τον Αντώνιο διέσχισε τον Μεσαίωνα, την Αναγέννηση, την εποχή του Μπαρόκ κι έφτασε έως τα τρίςβαθα της ψυχής του Φλωμπέρ. Κορυφαία ζωγραφικά, θεολογικά, μουσικά και λογοτεχνικά έργα ανήκουν σε αυτό το τμήμα της βασανιστικής, μυστικιστικής και τιμωρητικής σχέσης του ανθρώπου με τις δυνάμεις του καλού και του κακού.

Ο ίδιος ο Ιερώνυμος Μπος, σκοτεινή μορφή του Ύστερου Μεσαίωνα, που δεν είχε σχεδόν ποτέ μετακινηθεί από τη γενέτειρά του, είχε κάνει τρεις πίνακες με τους Πειρασμούς. Όσο μεγαλειώδης και συνταρακτική κι αν είναι η ζωγραφική του Μπος, όσο αριστουργηματική κι αν είναι η τέχνη των μεγάλων δημιουργών που ασχολήθηκαν με τους Πειρασμούς (όπως ο Μιχαήλ Άγγελος, ήταν μάλιστα το πρώτο του έργο όταν ήταν 12-13 χρονών, ο Μαξ Ερνστ, ο Νταλί κ.ά. πολλοί), δύσκολα μπορεί να εντοπίσει κανείς κοινά με αυτόν τον δυτικοθρεμμένο και ανήλιο ψυχικό κόσμο. Ίσως να είναι το Πουργκατόριο (το Καθαρτήριο) που μας χωρίζει. Ίσως και η Ιερά Εξέταση.

<<Οι πειρασμοί του αγίου Αντωνίου>>, έργο του Ιερώνυμου Μπος (Hieronymus Bosch) ή του ανώνυμου μαθητή και μιμητή του, στο Μουσείο Πράντο στη Μαδρίτη. Κάτω, λεπτομ. του πίνακα: ένα από τα δαιμόνια.

Ένα άλλο δαιμόνιο με πολλές μορφές, μεταλλάξεις και επιθετικές τακτικές, είναι ο Κορωνοϊός. Τηρήσαμε όλες τις οδηγίες με το παραπάνω, κάναμε πολλές ασκήσεις υπομονής και θάρρους, αναβάλαμε όλα τα πανοραμικά και, με την ελπίδα ότι μπαίνουμε σε ηπιότερη φάση, ξεκινούμε τέλη-τέλη Ιανουαρίου 2022.

Ο απόμακρος και μυστηριώδης Επτανήσιος, που έζησε στη Ζάκυνθο, στην Ιταλία, στην Ελβετία (όπου εξέδωσε το 1821-1824 τις δέκα πρώτες Ωδές), την Κέρκυρα, τη Γαλλία, την Αγγλία (όπου πέρασε τα τελευταία χρόνια της ζωής του)

Τρεις δίωρες διαλέξεις (μόνον τρεις!) τον Φεβρουάριο

Ομιλήτρια η φιλόλογος Κική Ξυλά

230 χρόνια από τη γέννησή του (το 1792) και 153 χρόνια από τον θάνατό του (το 1869) επιστρέφουμε σε έναν από τους μεγαλύτερους Έλληνες ποιητές, ο οποίος ήξερε ελάχιστα ελληνικά και τα διάβαζε μέσα από τα λεξικά... Ξαναδιαβάζοντας τις Ωδές, νιώθει να σε αρπάζει με το πάθος του και να σε ταξιδεύει στα αναπεπταμένα πεδία της άλλης πλευράς του φεγγαριού. Κι αν ακούσεις την εξαιρετική μελετήτρια να σου απαγγέλει έναν δυο στίχους (εκφράζοντας την αδυναμία της επιλογής «αδύνατον να αποσπάσεις κάτι» λέει, κι έχει δίκιο) αισθάνεσαι να δονείται το σύμπαν:

ΕΙΣ ΣΑΜΟΝ

α΄. Όσοι τὸ χάλκεον χέρι βαρὺ τοῦ φόβου αἰσθάνονται, ζυγὸν δουλείας, ἄς ἔχωσι· θέλει ἀρετὴν καὶ τόλμην ἢ ἐλευθερία. 5	Ἄν γένῃς σφάγιον ἄτιμον ἐνὸς τυράννου, νόμιζε φρικτὸν τὸν τάφον. 15	τὸν Ἀπελλῆν καὶ ἀθάνατον τὸν Ἴπποκράτην.... 25
β΄. Αὐτὴ (καὶ ὁ μῦθος κρύπτει νοῦν ἀληθείας) ἐπτέρωσε τὸν Ἴκαρον· καὶ ἂν ἔπεσεν ὁ πτερωθεὶς κ' ἐπνίγη θαλασσωμένος· 10	δ΄. Μοῦσα τὸ Ἰκάριον πέλαγος ἔχεις γνωστόν. Νὰ ἢ Πάτμος, νὰ αἱ Κορασσίαι, κ' ἢ Κάλυμνα ποῦν τρέφει τὰς μελίσσας μὲ' ἀθήριστα ἄνθη. 20	κγ. Νῆσος λαμπρὰ εὐδαιμόνει· ὄτε ἢ δουλεία σὲ ἀμαύρωνε, σ' εἶδον· ἄμποτε νᾶλθω 'νὰ φιλήσω τὸ ἐλεύθερον ἱερόν σου χῶμα. 115
γ΄. Ἄφ' ὑψηλὰ ὅμως ἔπεσε, καὶ ἀπέθανεν ἐλεύθερος. -	ε΄. Νὰ τῆς ἀλόης ἢ νῆσος, καὶ ἢ Κῶς εὐτυχεστάτη, ἢ τις τοῦ κόσμου ἐχάρισε	κδ. Ἐὰν φιλοτιμούμεθα 'νὰ τὴν 'ξαναποκτήσωμεν μ' ἴδρωτα καὶ μὲ' αἷμα, καλὸν εἶναι τὸ καύχημα τῆς ἀρχαίας δόξης. 120

Αλλά, πράγματι, τίποτα δεν κόβεται... παρότι εμείς εγκληματήσαμε. Μα τι να διαλέξεις; Την αρετή; Την τόλμη; Το καύχημα της αρχαίας δόξας; Ή τον Ίκαρο που, εφόσον έπεσε από ψηλά, απέθανε ελεύθερος;

Με τον Κάλβο, η ψυχική ευφορία που νιώθει κανείς είναι απροσμέτρητη. Ακόμα κι αν δεν είναι εραστής της ποίησης, ακόμα κι αν δεν έλκεται από αυτό το λογοτεχνικό είδος. Είναι τα νοήματα και οι λέξεις, ή μήπως οι λέξεις που φτιάχνουν νοήματα. Και μια μια, σαν τον ήχο της καμπάνας. Μα είναι και η μορφή του ποιητή, για τον οποίο όλοι οι μελετητές οδύρονται ότι δεν σώθηκε καμία φωτογραφία του, κανένα πορτρέτο του. Ναι. Πολύ θα το 'θελαν. Αλλά μάλλον εκείνος δεν το ήθελε. Δεν το επιδίωξε, δεν του άρεσε η ιδέα. Οπότε κάποιιοι, μεταξύ των οποίων και ο Οδυσσέ-

ας Ελύτης, προσπάθησαν να σκισάρουν ένα πρόσωπο όπως φαντάζονταν τον ποιητή. Θαρρείς πως τίποτα δεν του ταιριάζει. Εξάλλου, γιατί να μην τον αφήσουμε να παίρνει διάφορες μορφές μέσα στο μυαλό μας, ανάλογα με την εποχή, τη στιγμή, τη διάθεση, τη συγκυρία, τη δική μας ηλικία; Όπως φανταζόμαστε τον Ίκαρο, τον Απελλή, τον Ιπποκράτη, τον Σωκράτη ή τον Ρωμανό τον Μελωδό.

Ο Κάλβος πέθανε το 1869 στο ήσυχο Λάουθ, όπου ζούσε από το 1865 με την Αγγλίδα γυναίκα του τη Σάρλοτ Ογκάστα Γουάνταμς, η οποία είχε αναλάβει εκεί τη διεύθυνση ενός σχολείου θηλέων. Είχαν γνωριστεί στην Κέρκυρα πριν από χρόνια, όταν ο Κάλβος δίδασκε στην Ιόνιο Ακαδημία κι εκείνη διηύθυνε ένα σχολείο θηλέων στο νησί. Η Σάρλοτ πέθανε το 1888. Τάφηκαν και οι δύο στον περίβολο της εκκλησίας της Αγίας Μαργαρίτας στο κοντινό Κέντινγκτον. Το 1960, έγινε εκταφή των λειψάνων του Κάλβου και της Σάρλοτ και μεταφέρθηκαν στη Ζάκυνθο. Τον επαναπατρισμό των λειψάνων φρόντισε ο Γιώργος Σεφέρης, πρέσβης τότε της Ελλάδας στη Μεγάλη Βρετανία. Τον Αύγουστο της ίδιας χρονιάς, ο Σεφέρης επιστρέφει για να αποθέσει στο κενοτάφιο του Κάλβου στην εκκλησία της Αγίας Μαργαρίτας αναμνηστική πλάκα, στην οποία αναγράφονταν τα εξής:

«ANDREAS KALVOS / GREEK POET / BORN ZANTE 1792 – DIED LOUTH 1869 / WHO LAY HERE IN ENGLISH EARTH / HOSPITABLE TO HIM IN DEATH AS IN LIFE / TOGETHER WITH HIS WIFE CHARLOTTE AUGUSTA / ON MARCH 16 1960 / THEIR REMAINS WERE TAKEN TO REST IN HIS / NATIVE ISLAND BY GREECE NOT FORGETFUL OF HIS WORDS....

ΕΙΝΑΙ ΓΛΥΚΥΣ Ο ΘΑΝΑΤΟΣ ΜΟΝΟΝ ΟΤΑΝ ΚΟΙΜΩΜΕΘΑ ΕΙΣ ΤΗΝ ΠΑΤΡΙΔΑ»

Αναμνηστική πλάκα στο Μουσείο του Laouth / Λάουθ

Στο τέλος της επιγραφής χαραχτηκε: «Η γενέθλια Ελλάδα θυμάται τα λόγια του [ίδιου του Κάλβου]» και σημειώνονται στα ελληνικά δύο στίχοι από την ωδή «Ο φιλόπατρις» της πρώτης συλλογής *Λύρα* (1824). Όλο το τετράστιχο: «*Ας μη μου δώση η μοίρα μου / εις ξένην γην τον τάφον· / είναι γλυκός ο θάνατος / μόνον όταν κοιμώμεθα / εις την πατρίδα*». Η αναμνηστική πλάκα που τοποθέτησε το 1960 ο Σεφέρης μεταφέρθηκε το 2014 στο Μουσείο του Λάουθ.

Σχετικά με την πρωτοβουλία του Σεφέρη και την τελετή που έγινε τότε στο Λάουθ, ο ίδιος έγραψε το χρονογράφημα «Κάλβος, 1960» στις *Δοκιμές, δεύτερος τόμος (1948-1971)* (Ίκαρος ⁴1984) σσ. 112-135.

ΤΡΕΙΣ ΔΙΩΡΕΣ ΑΠΟΓΕΥΜΑΤΙΝΕΣ ΔΙΑΛΕΞΕΙΣ ΜΕ ΠΡΩΙΝΗ ΕΠΑΝΑΛΗΨΗ

ΤΕΤΑΡΤΗ ΑΠΟΓΕΥΜΑ (6:30-9:00) στις 2, 9 και 16 Φεβρουαρίου 2022

ΠΕΜΠΤΗ ΠΡΩΙ, επαν., (11:00-13:30) στις 3, 10 και 17 Φεβρουαρίου

Παρακαλούμε εγγραφείτε εγκαίρως, διότι τηρούνται ακόμα οι κανονισμοί για τις αποστάσεις κι είναι μειωμένη η χωρητικότητα.

Βιβλιογραφία θα μοιραστεί στις διαλέξεις. Εδώ αναφέρουμε μερικά βασικά:

Η συγκεντρωτική έκδοση του συνόλου των γνωστών έργων του Ανδρέα Κάλβου έγινε από το Μουσείο Μπενάκη μεταξύ 2014 και 2021. Την επιστημονική επιμέλεια είχε ο Δημήτρης Αρβανιτάκης.

Ανδρέας Κάλβος. *Έργα*. Τόμος Α' (Ποιητικά). Ανδρέας Κάλβος. *Αλληλογραφία*. Τόμος Α' (1813-1818) / Τόμος Β' (1819-1869 + *Χρονολόγητες επιστολές*). Ανδρέας Κάλβος. *Έργα*. Τόμος Β' (Πεζά κείμενα). Ανδρέας Κάλβος. *Έργα*, Τόμος Γ' (Ποικίλα). Ανδρέας Κάλβος. *Έργα*, Τόμος Α', Μέρος Β' (Ποιητικά αδημοσίευτα). Ανδρέας Κάλβος. *Έργα και αλληλογραφία. Τα Ευρετήρια*. Χορηγός αυτής της μνημειώδους σειράς είναι ο Ντίνος Μαρτίνος.

Νάσος Βαγενάς (επιμ.), *Εισαγωγή στην ποίηση του Κάλβου. Επιλογή κριτικών κειμένων* (Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης, 2010) συλλογικός τόμος.

«Οι Ωδές του Ανδρέα Κάλβου γνώρισαν ίσως την πλέον ενδιαφέρουσα περιπέτεια ποιητικού έργου στην ιστορία της νεότερης λογοτεχνίας μας. Για περισσότερο από μισόν αιώνα έπειτα από τη δημοσίευσή τους αντιμετώπισαν την ουσιαστική αδιαφορία της κριτικής και του κοινού. Από τη λεγόμενη όμως ανακάλυψή τους από τον Παλαμά (1889) ως τις μέρες μας ένα πλήθος φιλολογικών και κριτικών κειμένων έχουν εδραιώσει τη θέση του Κάλβου ως ενός από τους μεγάλους Νεοέλληνες ποιητές. Ο τόμος αυτός αποτελείται από εκείνα τα κριτικά κείμενα που φωτίζουν με τον πλέον ικανοποιητικό τρόπο την ποίηση του Κάλβου και την πρόσληψή της από το αναγνωστικό κοινό.» (Από την παρουσίαση στο οπισθόφυλλο του βιβλίου)

Mario Vitti, *Ο Κάλβος και η εποχή του* (Στιγμή 1995).

«Μέσα στους πιο ακλόνητους έρωτες, όπου με παρέσυρε η ελληνική ποίηση, μια θέση εντελώς ξεχωριστή ανήκει στον Ανδρέα Κάλβο» γράφει ο καθηγητής Μάριο Βίττι, ένας από τους πιο ένθερμους και πιστούς μελετητές του Κάλβου. «Δίχως να πάψει ο Σολωμός ούτε στιγμή να με σαγηνεύει με την περιπέτεια των αναζητήσεών του και με τα συγκλονιστικά αποσπάσματά του (από παιδί είχα μνηθεί στις απόλυτες αξίες της ποίησης, λίγο με τον Paul Valery, δώρο του νονού μου μόλις έπαψε να μου χαρίζει ποδήλατα και τρενάκια, λίγο με τον Ungaretti –με μόνη ύπουλη χρονολογία τα πρώτα *Fleurs du mal*, που έδειχναν σε πόση απόσταση από τη Δύση μοχθούσε ο Σολωμός), το τελειωμένο και οριστικό έργο του Κάλβου, μάλιστα σφραγισμένο με το πείσμα της σιωπής, με έθελγε τόσο, ώστε από τον νεανικό θαυμασμό βρέθηκα από τη μια στιγμή στην άλλη μπλεγμένος στη μανιόδη αναζήτηση χειρογράφων του. (. . .)».

Το πιο πρόσφατο δημοσίευμα του Μάριο Βίττι είναι ένα πάρα πολύ ενδιαφέρον άρθρο, μια χρησιμότητα αναδρομή, θα λέγαμε, στο *The Athens Review of Books / Αθηναϊκή Επιθεώρηση του Βιβλίου* τεύχος 133 (Νοέμβριος 2021), «Ανδρέας Κάλβος. Ένας κύκλος κλείνει» σσ. 12-14.

Η ΛΥΡΑ.

Ω Δ Α Ι

Α. ΚΑΛΒΟΥ ΙΩΑΝΝΙΔΟΥ

του

ΖΑΚΥΝΘΙΟΥ.

Όσσα δὲ μὴ πεφίληκε
Ζεὺς, ἀτύχονται βοῶν
Πιερίδων αἶοντα,
Γὰν τε καὶ πάντων κατ' αἰμαϊμάκετον.
(Πινδ. πυθ. α.)

ΕΝ ΓΕΝΕΒΗ.

Ἐκ τῆς τυπογραφίας Guil. FICK.

Α. Ω. Κ. Δ.

1824.

310

Ετοιμάζουμε: μία ανοιξιάτικη ΟΛΥΜΠΙΑ με ξεναγό την Χρυσή Καραϊωσηφίδου

Ετοιμάζουμε και μια πολυήμερη ΣΙΚΕΛΙΑ τον Μάιο με ξεναγό τη Μάχη Καρανίκη

Προγραμματίζουμε το ταξίδι στην ΙΟΡΔΑΝΙΑ: από την Πέμπτη 24 έως την Πέμπτη 31 Μαρτίου, όπως το είχαμε προβλέψει όταν αναγκαστήκαμε να το ακυρώσουμε. Προτεραιότητα έχουν, βεβαίως, όσοι επρόκειτο να έρθουν τον Δεκέμβριο. Οπότε, κρατήστε προς το παρόν τις ημερομηνίες ώσπου να δούμε τις πανδημικές-υγειονομικές εξελίξεις –που μοιάζουν αρκετά αισιόδοξες. Το πρόγραμμα θα είναι το ίδιο, ίσως μάλιστα με κάποιες πρόσθετες επισκέψεις επειδή η ημέρα είναι πολύ μεγαλύτερη και τα ωράρια μουσείων και χώρων έχουν μεγαλύτερη διάρκεια. Ορίσαμε τη 15η Φεβρουαρίου σαν ημερομηνία-σταθμό για να πάρουμε τις τελικές αποφάσεις και φυσικά θα ειδοποιηθείτε αμέσως. Παρακαλούμε εάν κάποιος γνωρίζει ότι δεν τον βολεύουν αυτές οι ημερομηνίες να μας ειδοποιήσει, γιατί ήδη υπάρχει κατάλογος αναμονής.

Σχετικά με την ακύρωση: Είμαστε βέβαιοι ότι η αναβολή, όσο οδυνηρή κι αν ήταν, ήταν τελικά μια συνετή απόφαση, στην οποία οδηγηθήκαμε ζητώντας τη γνώμη όλων και ακούγοντας τις πιεστικές προτροπές των πανοραμικών γιατρών. Σας ευχαριστούμε όλους και για τα παρηγορητικά σας λόγια: *απάλυναν τη στενοχώρια μας.*

Ακούμε δεξιά κι αριστερά ότι έγιναν πολλά ταξίδια στη διάρκεια των εορτών –με έξαρση της μετάλλαξης Δέλτα και πανταχόθεν επιθέσεις της Όμικρον– κι ότι όλοι πέρασαν καλά κι ούτε γάτα ούτε ζημιά. Ακούμε και για πάρα πολλές εκδηλώσεις, διαλέξεις, εκθέσεις κλπ που έγιναν ή προγραμματίστηκαν για τον Ιανουάριο. Ακούμε και πολλούς συμπατριώτες που τρέχουν στη Βουλγαρία για νυχτερινή διασκέδαση ή σκι. Πολύ συγκρατημένα, απαντούμε σε όλους αυτούς τους χαρωπούς συμπατριώτες, δανειζόμενοι τον τίτλο του γνωστότερου μυθιστορήματος του Μίλαν Κούντερα, *Η αβάσταχτη ελαφρότητα της ύπαρξης.*

Η «ελαφρότητα» δεν αφορά βέβαια όσους αρνούνται να εμβολιαστούν, χωρίς ιατρική αιτία, και όσους συμμετέχουν στο αντιεμβολιαστικό κίνημα και όσους διαδίδουν φρικώδεις βλακείες. Η προκλητικά αντικοινωνική τους στάση είναι επικίνδυνη. Σε ό,τι αφορά στην απαράδεκτη στάση πολλών κληρικών και μοναχών, που κυριολεκτικά έχουν οργιάσει, παρασύροντας πολύ κόσμο, πιστεύουμε ότι διαπράττουν κατά συρροή εγκλήματα. Πρέπει, επιτέλους, η Ιερά Σύνοδος να προβεί σε δραστικά μέτρα κι όχι μόνον προτροπές και «αυστηρά» λόγια.

> Παράκληση να λάβετε υπόψη σας ότι τα δύο τελευταία χρόνια, το γραφείο του ΑΠΑΝ λειτουργεί με το μεικτό σύστημα: τηλεργασία, τρεις ημέρες της εβδομάδας, και δια ζώσης παρουσία τις υπόλοιπες δύο. Ένας από τους λόγους αυτής της αναδιάρθρωσης είναι η έλλειψη υγειονομικών ελέγχων στα μέσα συγκοινωνίας (μετρό, ηλεκτρικός, λεωφορεία), όπου οι επιβάτες σαρδολοποιούνται καθημερινά. Η δε κίνηση των αυτοκινήτων και η αναζήτηση παρκινγκ είναι σωστή τρέλα. Οπότε, θα μας βόλευε περισσότερο η επικοινωνία με μέιλ. Τουλάχιστον μέχρι νεωτέρας!

Επιλογές από το Αρχείο του Πανοράματος και απευθείας συνδέσεις

Επειδή ορισμένοι ζήτησαν επιτακτικά το βιβλίο για τους Έλληνες στη Μαύρη Θάλασσα, ένας καθηγητής μάλιστα μας παρακάλεσε να του δώσουμε ένα αντίτυπο από το αρχείο μας (!), σκεφτήκαμε να σας συνδέσουμε με την ψηφιακή Ταυτότητα του βιβλίου, έκδοση της Πολ. Εταιρείας Πανόραμα. Η Συντομογραφία είναι: Κορομηλά, *Μαύρη Θάλασσα* (2001). Από εκεί, μπαίνοντας στο κουτί πάνω, εκεί που γράφει Συνοδευτικό Υλικό, θα ανοίξει το ευρετήριο με όλα τα θέματα που συνοδεύουν το συγκεκριμένο βιβλίο.

>>>>>> Θα βρείτε για παράδειγμα 166 φωτογραφίες, όλες σχολιασμένες. Θα βρείτε 66 θέματα στο εικονογραφικό υλικό, όλα σχολιασμένα. Θα βρείτε 48 χάρτες και κατόψεις, κατασκευής ΑΠΑΝ στην πλειονότητα και όλα καλά τεκμηριωμένα. Πατώντας πάνω στην εικόνα, η εικόνα μεγεθύνεται ώστε να διαβάζεται κάθε λεπτομέρεια. Μόνον εδώ έχουμε υψηλή ανάλυση, έστω και εάν ξέρουμε ότι πολλοί κλέβουν ασύστολα.

>>>>>>>>>> Στο Συνοδευτικό Υλικό θα βρείτε συνδεδεμένα και 11 κείμενα. Είναι όλα αποσπάσματα από το βιβλίο. Καλύπτουν περίπου το 1/5 του περιεχομένου, αλλά πρόκειται να το συμπληρώσουμε ώστε πολύ σύντομα να υπάρχει όλο το πόνημα σε ψηφιακή μορφή, προσβάσιμο για τους συνδρομητές του ΑΠΑΝ, και μάλιστα τμηματικά, που ίσως διευκολύνει περισσότερο. Κάθε απόσπασμα είναι συνδεδεμένο και με το βιβλίο, και με τις σχετικές φωτ, και με οπτικο-ακουστικό υλικό ή οτιδήποτε άλλο, αλλά και με τους σχετικούς τόπους, τις θάλασσες κι άλλες γεωγραφικές οντότητες. Παράδειγμα: τα κείμενα για την Κριμαία συνδέονται και με τον Τόπο Κριμαία και με τη Μαύρη Θάλασσα και με την Αζοφική, αλλά και με χάρτες και φωτ, και με το κείμενο του Γ. Κωστόπουλου για ένα βυζαντινό αντικείμενο από τη Χερσώνα.

Σας συνδέουμε με το βιβλίο και με μερικά ακόμα συνοδευτικά από το βιβλίο, ελπίζοντας ότι θα πλοηγηθείτε κι εσείς αργότερα μόνοι σας

Συντομογραφία Κορομηλά, *Μαύρη Θάλασσα* (2001)

ΣΥΝΔΕΣΗ <https://archive.apan.gr/gr/data/Accompanying-Item/6082>

Κ Ε Ι Μ Ε Ν Α (πάντα με τον κωδικό σας)

Κορομηλά, Δυτικά παράλια Εύξεινου – ελληνικό παράκτιο μέτωπο της αρχαίας Θράκης (απόσπασμα βιβλίου) (2001)

Τίτλος: Από τον Ίστρο-Δούναβη μέχρι τον Βόσπορο. Υπότιτλος: Τα δυτικά παράλια Εύξεινου και το ελληνικό παράκτιο μέτωπο της αρχαίας Θράκης. Σελίδες 7: 5-7 (Περιεχόμενα) και 108-111 ΣΥΝΔΕΣΗ <https://archive.apan.gr/gr/data/accompanying-item/22255>

Κορομηλά, Ταξιδεύοντας στον ευξεινοποντιακό ορίζοντα των θρακικών παραλίων (απόσπασμα βιβλίου) (2001). Σελίδες 20: 5-7 (Περιεχόμενα) και 112-123, 449-454

ΣΥΝΔΕΣΗ <https://archive.apan.gr/gr/data/Accompanying-Item/23133>

Άννα Μπαλλιάν, «Αργυρούπολη – Gümüshane: η πρωτεύουσα των ποντιακών μεταλλείων» με μοναδικές φωτ από τα Ανταλλάξιμα Κειμήλια του Μουσείου Μπενάκη, φωτογραφημένα για το βιβλίο. Σελίδες 18: 5-7 (Περιεχόμενα) και 338-349, 459-462 (Βιβλιογραφία)

ΣΥΝΔΕΣΗ: <https://archive.apan.gr/gr/data/accompanying-item/10293>

Χ Α Ρ Τ Η Σ (πάντα με τον κωδικό σας) Μυκηναϊκή εποχή – Πρώιμη εποχή Σιδήρου –

Γεωμετρική εποχή: Θεοί - Ημίθεοι - Ήρωες και Ποντοπόροι: τα πρώτα ταξίδια

ΣΥΝΔΕΣΗ <https://archive.apan.gr/gr/data/Accompanying-Item/6413>

Κι επειδή έχουμε μανία με τους χάρτες, σας συνδέουμε και με κάποιον άλλον χάρτη, που θα σας ταξιδέψει στην Ανατολή της Ύστερης Κλασικής εποχής, αρκεί να διαβάσετε την τεκμηρίωση και

να πατήσετε πάνω του για να μεγεθυνθεί. **Τίτλος χάρτη:** Η πορεία «του Ξενοφώντα και των Μυρίων» το 401-400 και 400-399 π.Χ.

ΣΥΝΔΕΣΗ <https://archive.apan.gr/gr/data/Accompanying-Item/29123>

Με το Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο σας έχουμε ήδη συνδέσει (βλ. σελίδα 3)

Ξεχάσατε τον κωδικό σας; Κάντε τον κόπο να μας στείλετε ένα μέιλ, ώστε να σας τηλεφωνήσει η Κατερίνα Ζαρκάδη-Τράκα, υπεύθυνη του Αρχείου, για να σας βοηθήσει ή να σας δώσει περισσότερες οδηγίες πλοήγησης. **Το ΑΠΑΝ κρύβει θησαυρούς.** Χρειάζεται όμως λίγο παιδεμα για να βρει κανείς το κολάι. Και το καταπληκτικό είναι οι συνδέσεις: πώς μία φωτ ή ένας χάρτης συνδέεται με χίλια δύο διαφορετικά πράγματα. Υπάρχει, βέβαια, ο κίνδυνος να ξεστρατίσει κανείς και από τα Κούναξα του 401 π.Χ. (Ξενοφών) να βρεθεί στην Κωνσταντινούπολη του 2013 μ.Χ. Αλλά αυτά έχουν τα ταξίδια!

Επίσης. Μπορείτε να εγγράψετε έναν φίλο, έναν φοιτητή, ένα εκπαιδευτικό στο Αρχείο. Ένα διαφορετικού είδους δώρο για ανθρώπους που ενδιαφέρονται.

Έχουμε μέλη που λείπουν δέκα και δεκαπέντε χρόνια από την Ελλάδα, δουλεύουν στο εξωτερικό, μεγαλώνουν τα παιδιά του έξω και μας λένε ότι χάρη στο Αρχείο μας διατηρούνε ακόμα σχέσεις με τον ελληνικό πολιτισμό.

Παράκληση. Να τηρούμε όλοι τη δεοντολογία του σεβασμού των πνευματικών δικαιωμάτων. Όποιος θέλει να έχει πρόσβαση στο Αρχείο μας, πληρώνει μία συμβολική συνδρομή και μπαίνει παντού. Δεν χρειάζεται εμείς να κάνουμε «φείγ βολάν» το ΑΠΑΝ και να το κοινοποιούμε σε εκατό φίλους και γνωστούς. Κι ούτε είμαστε σίγουροι πού θα καταλήξει το κάθε πράγμα. Οι κλοπές στη χώρα της φαιδράς πορτοκαλέας είναι αμέτρητες και απροκάλυπτες. Άσε πια με τις ραδιοφωνικές εκπομπές του 1975-2006 που εμείς αναζητούμε απελπισμένα, και μαθαίνουμε ότι τις μεταδίδουν ακόμα και ραδιοφωνικοί σταθμοί, ενώ κάποιοι άλλοι έχουν βάλει στο YT και φρικώδεις ζωγραφιές, δηλαδή εικονογράφησαν τον λόγο με αποτρόπαια θέματα – σαν τα τέρατα που βασάνιζαν τον όσιο Αντώνιο. Η δεοντολογία είναι έννοια περίπου άγνωστη εδώ. Και τα τελευταία χρόνια, λόγω ηλεκτρονικών μέσων και κοινωνικών δικτύων, έχει βγει κι άλλος φετφάς στο προσκήνιο, ότι τάχα η γνώση πρέπει να διαχέεται. Ανήκει σε όλους. Είναι «η ύψιστη μορφή δημοκρατίας» λέει. Μόνο που δεν λέει πώς θα πληρωθεί η ΔΕΗ, το ενοίκιο, τα ασφαλιστικά, οι φόροι και λοιπά ... μικροέξοδα.

Για τον ίδιο λόγο, τα δωρεάν που προσφέρουν διάφορα ιδρύματα αφειδώς αποτελούν αθέμιτο ανταγωνισμό. Βεβαίως, ο πολιτισμός ήταν ανέκαθεν τροφοδοτούμενος από ηγεμόνες, μαικήνες μεγαλέμπορους και τραπεζίτες. Από τους φαράω ως τον Αθηναίο χορηγό Λυσικράτη και από τον Κουμπλάι Χαν έως τους Μεδίκους και τους Λουδοβίκους, κάποιοι παράγγελλαν και πλήρωναν ποιητές, ζωγράφους, αρχιτέκτονες, συγγραφείς, μουσικούς, χαράκτες, ψηφοθέτες, τεχνικούς και τεχνίτες, υφαντές, κεντηστάδες, αλλά και επιστήμονες. Τις τελευταίες δεκαετίες, όμως, δημιουργήθηκαν ευτυχώς και πρωτοβουλίες πολιτών. Κοινωνικές συσπειρώσεις που δεν είναι απαραίτητως κρατικοδίαιτες ή αποκλειστικά επιχορηγούμενες από το κράτος ή τους δήμους, γιατί, πέραν των άλλων, κινδυνεύουν να μαραζώσουν από την ώρα που θα μειωθεί σημαντικά ή θα κοπεί η χορηγία. Έχουμε δει πάρα πολλές αξιόλογες περιπτώσεις να μην μπορούν να ανταπεξέλθουν στα βασικά. Και διερωτάται κανείς, γιατί τα ιδρύματα μεγάλης επιφάνειας και οι μαικήνες δεν αναλαμβάνουν την ενίσχυση υπαρχόντων πολιτιστικών φορέων; Γιατί φυτοζωούν χώροι, μουσεία κλπ και δεν ξέρουν τι θα τους ζημερώσει; Το Μουσείο του Θεόφιλου, για παράδειγμα,

στη Μυτιλήνη. Το Ίδρυμα και το Μουσείο του Μακεδονικού Αγώνα στη Θεσσαλονίκη, αλλά και το πλουσιότερο Μακεδονικό Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης, το ποντικοφαγωμένο Θεατρικό Μουσείο στην Αθήνα κλπ, κλπ, κλπ.

Δεοντολογία, λοιπόν. Και σεβασμός στον κόπο των παραγωγών, την δημιουργών, των εργαζόμενων στον πολιτισμό και στα πνευματικά τους δικαιώματα. Το τζάμπα δεν διαμορφώνει συνειδητούς πολίτες. Έστω ένα συμβολικό αντίτιμο είναι απαραίτητο. Παίρνεις, απολαμβάνεις, ψυχαγωγείσαι, μαθαίνεις, επιμορφώνεσαι, διασκεδάζεις, περνάς την ώρα σου. Κάτι πρέπει να δώσεις. Όπως γινόταν με τους παλαιούς παραμυθάδες, που τους περίμεναν στα χωριά της Ανατολής. Ευφραϊνόταν η ψυχούλα των ακροατών και ανταπέδιδαν τη χαρά τους με κάτι από το υστέρημά τους. Το τζάμπα, και μάλιστα το αφειδώς τζάμπα, είναι τουλάχιστον άθες.

Πολλά είπαμε. Πάρα πολλά. Και μερικά έξω από τα δόντια. Όμως πρέπει εξάπαντος να ευχαριστήσουμε τα μέλη, τους συνδρομητές, τους φίλους, τους εθελοντές, που μας στηρίζουν και μας εμψυχώνουν. Περάσαμε και περνάμε δύσκολους καιρούς. Όλα γύρω αλλάζουν. Ο εφιάλτης πια είναι η αποξένωση και η μοναξιά. Οι αποστάσεις μεγαλώνουν. Όλοι κρεμόμαστε από ένα κινητό, ένα τεχνολογικό θαύμα, μια μορφή νέας εξυπνάδας. Από γενεά σε γενεά το χάσμα είναι αγεφύρωτο. Κλεινόμαστε. Απορούμε. Ανησυχούμε. Θυμώνουμε.

Το Πανόραμα θεωρεί ότι η κοινωνική επαφή, η ανθρώπινη φωνή, ο ζωντανός λόγος, ένα ποτήρι κρασί με οικεία πρόσωπα, είναι αναντικατάστατα. Θα κάνουμε ό,τι μπορούμε για να τα διατηρήσουμε. Μαζί με όλους τους πανοραμικούς φίλους.

«ΑΣΚΑΗΠΙΟΣ» σε θραύσματα αγγείων του 5ου-4ου π.Χ. αιώνα. Αρχαιολογικό Μουσείο Κορίνθου

>>>>>>>>>> Θυμίζουμε ότι στις εκδηλώσεις του Πανοράματος μπορούμε να δεχτούμε μόνον εμβολιασμένους ή όσους έχουν νοσήσει και εφόσον έχουν το σχετικό εμπρόθεσμο πιστοποιητικό. Για να εγγραφείτε σε οποιαδήποτε εκδήλωση, διάλεξη, ξενάγηση, παρακαλούμε να μας στέλνετε αντίγραφο (σκαναρισμένο) – εκτός εάν μας το έχετε ήδη στείλει με άλλη αφορμή. Παρακαλούμε να κάνετε τον κόπο να μας στείλετε το πιστοποιητικό του τρίτου εμβολιασμού, όταν τον κάνετε. Δεν έχουμε τη δυνατότητα να υποδεχτούμε κάποιον απροειδοποίητα. Μάσκα, αποστάσεις, απαραίτητες.

Ζητούμε συγγνώμη για αυτές τις εμμονές, αλλά διαφορετικά δεν θα μπορούμε να συναντηθούμε. Και πάλι, εάν εξαγγελθούν νέες απαγορεύσεις, θα πρέπει να ακυρώσουμε τα πάντα. Ευελπιστούμε, όμως, ότι το «τελευταίο μίλι» πλησιάζει στο τέρμα του.

Το E-mail του Πανοράματος: info@apan.gr Η Ιστοσελίδα μας: <https://www.apan.gr/gr/>
Το τηλέφωνο μας: 210-72 19 825 Το Αρχείο του Πανοράματος: <https://archive.apan.gr/>
Face Book (τίτλος στα ελληνικά): Πολιτιστική Εταιρεία Πανόραμα
(είναι δημόσιο, όχι χορηγούμενο, και μπορεί να το δει ο καθένας)